

[Johanna Laine]

[VN/37967/2025]

HAKUILMOITUS

EQ-5D-5L yleisen vointimittarin käyttöönotto

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ilmoittaa haettavaksi valtionavustusta yleisen vointimittarin EQ-5D-5L:n (European Quality of Life 5 Dimensions 5 Level; <https://euroqol.org/>) käyttöönoton edistämiseen, käynnistämiseen ja juurruttamiseen julkisessa terveydenhuollossa.

Avustuksen tarkoituksena on edistää EQ-5D-5L-vointimittarin käyttöönottoa kaikilla hyvinvointialueilla, mukaan lukien Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä. Haun ensisijaisena tavoitteena on tukea hyvinvointialueita siinä, että ne voivat ottaa mittari järjestelmällisesti käyttöön kansallisten määritysten mukaisesti, opetella keräämään mittarin tuottamaa tietoa, sekä käsittelemään ja hyödyntämään tuloksia osana palvelujen kehittämistä ja arviointia.

Haun tausta

Sosiaali- ja terveysministeriö on valinnut terveydenhuollossa käytettäväksi kansalliseksi vointimittariksi (geneerisen PROM-tiedon mittariksi) EQ-5D-5L:n. Vointimittarien avulla potilas arvioi itse omaa terveydentilaansa ja toimintakykyään ennen ja jälkeen annetun palvelun. Tuloksia voidaan hyödyntää yksilötasolla hoidon suunnittelussa, asiakasryhmätasolla palvelujen kehittämisessä ja väestötasolla vaikuttavien toimenpiteiden tunnistamisessa. Kansallisesti valitut vointimittarit tulevat olemaan osa sosiaali- ja terveydenhuollon vähimmäistietoa, jota käytetään hyvinvointialueiden ohjauksessa.

Vointimittarin kansallisen käyttöönoton tavoitteena on vahvistaa terveydenhuollon asiakaslähtöisyyttä sekä hyödyntää tietoa potilaiden itsearvioimasta terveydentilasta ja toimintakyvystä hoidon suunnittelussa ja vaikuttavuuden arvioinnissa.

Kansallisen vointimittarin EQ-5D-5L:n käyttöönotto perustuu kansallisen sote-tietojohdamisen ja vaikuttavuuden kehittämisen toimeenpano-ohjelmaan, joka on osa kansallista palvelureformia ja pääministeri Orpon hallitusohjelmaa. THL:n käyttöönottoprojekti (GenPROM) on tukenut hyvinvointialueita mittarin käyttöönoton suunnittelussa ja toteuttamisessa vuonna 2025 ja tuki jatkuu myös vuoden 2026 ajan.

Mittarin käyttöönotto edellyttää henkilöstön kouluttamista, suunnitelmaa mittarin sisällyttämisestä osaksi asiakastyön prosesseja ja sote-tiedonhallintaa sekä tarvittavia tietojärjestelmäkehitystoimia kansallisen tietoarkkitehtuurin mukaisesti (FHIR-määrittelyt ja Kanta-kehitys).

Avustuksen tarkoitus ja rahoitettavat toimenpiteet

Nyt avattavan valtion avustushaun tavoitteena on edistää ja mahdollistaa EQ-5D-5L:n käyttöönotto kaikilla hyvinvointialueilla. Vointimittarin tuottama tieto vahvistaa asiakaslähtöisyyttä julkisessa terveydenhuollossa ja tukee palvelujen vaikuttavuuden arviointia sekä juurruttamista osaksi kliinistä työtä ja hoitoprosesseja.

Mittarin käyttöönotto eri potilasryhmille etenee vaiheittain. Suositus on, että EQ-5D-5L otetaan ensivaiheessa käyttöön diabetesta tai sepelvaltimotautia sairastavilla aikuisilla, jotta saadaan kansallinen poikkileikkaustieto kaikilta alueilta jatkotyön tuloksena. Mittarin voi vaihtoehtoisesti ottaa käyttöön myös muissa potilasryhmissä alueen kehitysvaiheen, omien tarpeiden ja toimintaympäristön mukaan. Ensisijaisesti tavoitellaan yleisen vointimittarin laajaa käyttöönottoa ensivaiheessa valituille asiakasryhmille, mutta samaan aikaan suunnitellaan sairausspesifejä mittareita kyseisille asiakasryhmille.

[Johanna Laine]

[VN/37967/2025]

Hyvinvointialueet ovat käyttöönotossa eri vaiheissa, joten avustusta voi käyttää seuraaviin mittarin käyttöönottoa edistäviin toimenpiteisiin:

- **Geneerisen vointimittarin (EQ-5D-5L) käyttöönoton suunnittelu ja valmistelu.**
- **FHIR-tietorakenteen valmistelut ja toteuttaminen.** Rahoitettavien hankkeiden tulee noudattaa kansallista toimintakyky- ja mittaritiedon tietoarkkitehtuuria sekä yhteentoimivuuden periaatteita. Mittarit ja mittarisovellukset tulee toteuttaa FHIR Questionnaire- ja QuestionnaireResponse -rakenteilla, riippumatta siitä, tallennetaanko tiedot Kanta-palveluihin vai hyödynnetäänkö niitä muussa ensisijaisessa käytössä tai erillisessä tiedonkeruussa. (Tämä vaatimustaso on yhtenäinen kaikille toimijoille, jotta kansallinen yhteentoimivuus varmistuu.)
- **Tietojärjestelmäpäivitykset ja -hankinnat**
- **Tietojärjestelmien, integraatioiden tai muiden ratkaisujen vaatimat kustannukset**, kuten mittariin erityisvaatimuksiin tai saavutettavuuteen liittyvät toteutukset
- **Koulutuskustannukset**
- **Viestintäkustannukset** järjestelmän käyttöönottoon ja tiedonkeruun edistämiseen liittyen suunnattuna asukkaille
- **Raportoinnin kehittäminen**
- **Raportointityökalujen käyttöönotto ja kehittäminen**
- **Ratkaisun käyttöönottomallien juurruttamiseen liittyvät kulut**, kuten prosessien vakiinnuttaminen ja muutosjohtamisen tuki.

Avustuksen hakeminen

Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää valtion vuoden 2026 talousarvion momentilta 33.01.25 Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (*siirtomääräraha 3 v*) yhteensä enintään 2 300 000 euroa tämän hakuilmoituksen mukaiseen kehittämistyöhön. Avustusta myönnetään enintään 100 000 euroa per hyvinvointialue. Haettavana oleva erityisavustus on käytettävissä 1.5.2026 – 31.12.2027 välisenä aikana. Tarkemmat käytön ehdot sekä rajoitukset määritellään valtionavustuspäätöksessä.

Valtion talousarvion momentille 33.01.25 ”Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta” on myönnetty määrärahaa, jolla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisen tietojärjestelmäinfrastruktuurin kehittämistä, asiakaslähtöisyyttä sekä tietojärjestelmien hyödynnettävyyttä tiedolla johtamisessa. Hakijoina voivat olla hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä. Kaikkien avustusta käyttävien organisaatioiden tulee tuottaa raportti hankkeen toteutuksesta ja avustuksen käytöstä viimeistään **13.12. 2027 mennessä**.

Avustusta ei voi käyttää muihin kuin tämän hakuilmoituksen mukaisiin kehittämistehtäviin. Kustannuksia voidaan hyväksyä myös taannehtivasti hakuilmoituksen ja suunnitelman laatimiseen liittyvistä kustannuksista.

Avustukseen sovelletaan Valtionavustuslakia (688/2001).

Avustusta haetaan STM:n hakulomakkeella, ja hakemukseen tulee liittää arvio toiminnan kustannuksista (lomakkeet ovat sivulla https://stm.fi/valtionavustukset_lomakkeet). Lisäksi hakemukseen tulee liittää suunnitelma avustuksella toteutettavasta toiminnasta. Hakemus lähetetään Sosiaali- ja terveysministeriön kirjaamoon osoitteeseen: kirjaamo.stm(at)gov.fi, viitteellä VN/37967/2025.

[Johanna Laine]

[VN/37967/2025]

Hankesuunnitelmasta tulee käydä ilmi, mihin haettava valtionavustus aiotaan käyttää ja mitä sillä tavoitellaan, ja miten toimenpiteet edistävät EQ-5D-5L -vointimittarin käyttöönottoa. Suunnitelmassa tulee kuvata käytettävissä olevat resurssit sekä työn vaiheet, joihin avustusta kohdennetaan.

Hakemuksesta tulee ilmetä vähintään seuraavat asiat:

- Hyvinvointialueen lähtötilanne EQ-5D-5L -mittarin osalta
- Haettavan avustuksen käyttötarkoitus:
 - o mihin avustusta aiotaan käyttää (hyödyntämissuunnitelma)
 - o mitä sillä aiotaan saada aikaan
 - o miten toiminta edistää EQ-5D-5L:n käyttöönottoa tai käyttöä
- Toimenpiteet (esim. kohderyhmä, toteutustapa, valitut keinot)
- Työvaiheet ja resurssit, kustannusten jakautuminen
- Tavoiteltu lopputulema
- Arvio milloin tietoa mittarin avulla alkaa kertyä
- Viestintäsuunnitelma, kuinka hyvinvointialueen henkilöstöä ja asukkaita informoidaan mittaritiedonkeruun ja kerätyn tiedon hyödyntämisen merkityksestä ja tärkeydestä
- Arviointisuunnitelma, kuinka hankkeen vaikutukset, tavoitteiden toteutuminen, onnistumiset ja opit arvioidaan ja raportoidaan loppuraportissa.

EQ-5D-5L on EuroQol:in kehittämä mittari, jonka käyttö edellyttää lisenssiä. Lisenssi tulee olla haettuna ennen mittarin käyttöönottoa. THL:llä on meneillään EuroQol:in kanssa neuvotteluprosessi kansallisesta lisenssistä, joten tässä asiassa tulee tehdä yhteistyötä THL:n kanssa.

Hankesuunnitelman tekemiseen käytetään stm.fi/lomakkeet sivustolta löytyvää Hankesuunnitelman mallipohjaa ja sen oletusmuotoiluja. Hankesuunnitelman pituus maksimissaan 5 sivua.

Hakuaika: 8.4.2026-8.5.2026. **Hakuaika päättyy 8.5.2026 klo 16:15.** Määräajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei käsitellä. Päätökset avustusten myöntämisestä tehdään mahdollisimman pian hakemusten saapumisen jälkeen. Hakijoille ilmoitetaan päätöksestä kirjallisesti.

Hakemusten arviointi

Valtionavustukset ovat harkinnanvaraisia. Myönnettävän avustuksen määrää arvioitaessa otetaan huomioon, kuinka hyvin hakemuksessa kuvatun toiminnan voidaan arvioida saavuttavan avustuksen käytölle asetetut tavoitteet ja avustuksella toteutettavat toimenpiteet.

Hakemusten arviointi perustuu kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon muun muassa seuraavat perusteet:

- Hakemus on hakuilmoituksen mukainen
- Suunniteltu toiminta on toteuttamiskelpoista annetussa aikataulussa ja rahoituksella
- Hakijalla on riittävä kyvykkyys kehittää ja toteuttaa käyttöönottoa edistävät toimet
- Projektisuunnitelmasta näkyy se, että hakijalla on ymmärrys oman organisaation lähtötilanteesta ja järjestelmien kyvykkyyksistä liittyen EQ-5D-5L:n käyttöönottoon
- Konsepti on laajennettavissa myös muihin potilasryhmiin (ts. Ratkaisun tulee olla skaalautuva hyvinvointialueen omiin järjestelmiin)

Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.

[Johanna Laine]

[VN/37967/2025]

- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.
- Valtionavustusta maksetaan enintään niin paljon kuin toiminnassa on syntynyt tosiasiallisia, valtionavustuspäätöksen perusteella hyväksyttävistä kustannuksista.

Hyväksyttäviä kustannuksia ovat tavoitteen toteuttamisen kannalta tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset:

- 1) hallinnointikustannukset;
- 2) henkilöstökustannukset;
- 3) matkakustannukset;
- 4) toimitilojen vuokrat;
- 5) välittömästi tavoitteen toteuttamiseen liittyvät irtaimen omaisuuden hankintakulut;
- 6) ulkopuolisista lähteistä hankitun tutkimuksen, tietämyksen, konsultoinnin ja vastaavien asiantuntijapalveluiden kustannukset sekä käyttöoikeudet ja lisenssit;
- 7) määritellyn tavoitteen toteuttamiseksi välttämättömät muut kuin 1–6 kohdassa tarkoitetut kustannukset.

Esteitä avustuksen myöntämiselle

- Ministeriö hylkää hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa ministeriölle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.
- Hakemus hylätään, jos se saapuu määräajan jälkeen.
- Valtionavustusta voidaan myöntää vain sellaiseen toimintaan, jota ei korvata muulla julkisella rahoituksella. Avustusta ei saa käyttää avustuksen saajan lakisääteisiin tehtäviin, jotka rahoitetaan jollain muulla julkisella rahoituksella tai avustuksella.
- Valtionavustusta ei saa käyttää hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) mukaisten tehtävien rahoittamiseen, ellei näillä toimilla ole välitöntä yhteyttä hankkeen kokeilu- ja kehittämistyöhön tai uusien toimintamallien käyttöönottoon. Hankkeen toimeenpanossa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että hankesuunnitelma ei sisällä päällekkäisiä toimenpiteitä muiden valtionavustusten kanssa.

Muita avustuksen käyttöön liittyviä ehtoja

- Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.
- Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään tässä ilmoitetun ja avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Avustus ei myöskään yhdessä muiden julkisten tukien kanssa saa ylittää hyväksyttävien kustannusten määrää. Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.
- Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.

Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportointinen

Tuloksista ja avustuksen käytöstä (toteutuneet käytännön toimenpiteet ja talousluvut) tulee raportoida STM:ään viimeistään 13.12.2027 mennessä.

Lisätietoja

Asiantuntija Johanna Laine p. 0295 516 456; etunimi.sukunimi@gov.fi

Neuvotteleva virkamies Petra Kokko, p. 0295 163 474; etunimi.sukunimi@gov.fi

Valtionavustuksista yleisesti: <https://stm.fi/valtionavustusten-hakeminen>